

9.4.2008

VST-KEHITTÄMISOHJELMAN VALMISTELURYHMÄ

Aika 8.4.2008 klo 10.00

Paikka Opetusministeriö

Läsnä Marita Savola, puheenjohtaja
Risto Hakkarainen, Aaro Harju, Marja-Riitta Pönkä, Pasi Rentola, Juha Sihvonen,
Eeva-Inkeri Sirelius, Björn Wallen, Kirsi Lähde

1 Avaus ja edellisen kokouksen muistio

Puheenjohtaja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi ja avasi kokouksen. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

2 Ajankohtaisasiat

Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän kokoonpano ja tehtävät on päivitetty opetusministeriön päätöksellä 18.3.2008. Toimiminen kehittämisohjelman valmisteluryhmän tukiryhmänä on lisätty yhteistyöryhmän tehtäviin.

3 Valmisteluryhmän työsuunnitelma

Työohjelma ja aikataulu

Päätettiin valmisteluryhmän työohjelmasta ja aikataulusta alla esitetyn mukaisesti. Todettiin, että väliraportin jättämisen jälkeen on syytä järjestää syksyllä vapaan sivistystyön seminaari, jossa hankitaan laajasti palautetta raportista jatkotyön pohjaksi. Valmisteluryhmä julkaisee kokousmuistionsa ja muuta valmistelutyön aineistoa Sivistus.netissä ja VSY:n kotisivuilla. Valmisteluryhmän kokoukset pidetään seuraavasti:

Kokoukset:

1. Valmisteluryhmän ensimmäinen kokous pidettiin 10.3.2008
Käytiin yleiskeskustelu tehtävästä ja työsuunnitelmasta sekä YTR:n roolista valmisteluryhmän toimeksiannon, sen taustamuistion, aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen ja ajankohtaiskatsauksen, aikuiskoulutuksen osallistumistutkimuksen ennakkotietojen sekä koulutuksen arviointineuvoston raporttien pohjalta
2. Kokous 8.4.2008
  - Kehittämissuunnitelman valmisteluryhmän työsuunnitelman ja -aikataulun muotoilu kokousta varten laaditun luonnoksen pohjalta

- Valmistavaa yksityiskohtaisempaa keskustelua toimeksiannon kohtien 1 ja 2 kysymyksistä eli vapaan sivistystyön tilaa koskevan katsauksen ja vapaan sivistystyön tehtäviä, kysyntää ja kehittämistarpeita koskevien näkemysten pohjaksi
  - Pohja-aineistona työsuunnitelmaluonnos sekä Juha Sihvosen ja Timo Kumpulaisen laatimat muistiot.
3. Kokous 25.4.2008 yhdessä vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän kanssa
    - kehittämisohjelman valmistelua koskevien lähtökohtien ja työsuunnitelman esittely
    - evästyksen valmistelutyön ensimmäiseen vaiheeseen, erityisesti toimeksiannon kohtiin 1 ja 2 liittyen
  4. Kokous 16.5.2008
    - SWOT-analyysin ja laadittujen pohjaselvitysten jatkokäsittely
    - väliraportin ensimmäisten lukujen hahmottelu
  5. Kokous 4.6.2008
    - väliraportin ensimmäisten lukujen käsittely
    - alustavien ehdotusten hahmottelu toimeksiannon kohtaan 3
  6. Kokous/seminaari 18.6.2008 yhdessä yhteistyöryhmän kanssa
    - valmisteluryhmän tähänastisen työn esittely ja palaute jatkotyöskentelyä varten
  7. Kokous elokuussa
    - väliraportin työstäminen kevätkauden työskentelyn ja saadun palautteen pohjalta
  8. Kokous syyskuussa
    - väliraportin viimeistelyä: toimeksiannon kohdat 1 ja 2 ja alustavat ehdotukset kohtaan 3
  9. Kokous syyskuun lopulla yhdessä yhteistyöryhmän kanssa
    - väliraporttiluonnoksen esittely yhteistyöryhmälle palautetta varten
  10. Kokous syyskuun lopulla
    - väliraportin viimeistely ja jättäminen opetusministeriölle

VAPAAAN SIVISTYSTYÖN KEHITTÄMISOHJELMASEMINAARI

11. Kokous lokakuussa
  - vapaan sivistystyön kehittämisen toimenpideohjelman (=kehittämisohjelma) valmistelun käynnistäminen väliraportista saatu palaute huomioonottaen
12. Kokous lokakuussa yhdessä yhteistyöryhmän kanssa
  - toimenpideohjelmasuunnitelman esittely ja evästyksen jatkotyötä varten
13. Kokous marras/joulukuussa
  - kehittämisohjelman jatkotyöstäminen
14. Pitkä kokous tammikuussa 2009

- kehittämisohjelmaluonnoksen aikaansaaminen
15. Kokous tammi-helmikuun vaihteessa yhdessä yhteistyöryhmän kanssa
- kehittämisohjelmaluonnoksen esittely ja palaute viimeistelyä varten
16. Viimeinen kokous helmikuun lopulla 2009
- kehittämisohjelman viimeistely ja loppuraportin hyväksyminen

Taustaselvitykset

Kehittämisohjelman valmisteluryhmän toimeksiannon taustaksi laadittiin virkatyönä opetusministeriön aikuiskoulutuksen tulosalueella 28.1.2008 päivätty muistio, johon on koottu valmistelutyön kannalta keskeinen hallinnollinen tausta-aineisto. Koulutuksen arviointineuvoston laatimat vapaan sivistystyön oppilaitosrakennetta ja sen palvelukykyä sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja suuntaviivaohjausta koskevat raportit (KAN 2006/16 ja 2007/25) ovat keskeinen aineisto myös kehittämisohjelman valmistelussa. Tilastokeskuksen vuoden aikuiskoulutuksen osallistumistutkimuksen ennakkotiedot ovat käytettävissä ja pääraportti julkistetaan kesäkuun alussa. Näiden tausta-aineistojen lisäksi päätettiin pyytää kehittämisryhmän käyttöön valmisteluryhmän sihteerin koordinoimana alla olevat selvitykset. Selvitykset tulisi saada valmisteluryhmän käyttöön viimeistään toukokuussa.

- Tilastokeskuksen aikuiskoulutustutkimuksen 2006 tulosten analysointi (Juha Sihvonen, valmis)
- Vapaan sivistystyön tilastoaineiston yhteenveto (Timo Kumpulainen/OPH, valmis)
- Yhteenvetomuistio Koulutuksen arviointineuvoston VT-arviointiraporttien esille nostamista kysymyksistä sekä niiden huomioon ottamisesta valmisteluryhmän laatimassa kehittämisohjelmassa (Juha Sihvonen laatii)
- Vapaan sivistystyön tai vastaavan koulutuksen tila ja kehitysnäkymät Pohjoismaissa ja muissa Euroopan maissa ja osana eurooppalaista koulutusajattelua sekä opiskelijoiden/asiakkaiden osallistuminen toiminnan kehittämiseen ja sen tulosten arviointiin (Eeva-Inkeri Sirelius laatii)
- Selvitys vapaan sivistystyön toiminnasta, lainsäädännöstä, rahoituksesta, järjestämisestä ja ohjauksesta sekä kohderyhmistä ja kysynnän kehityksestä eri pohjoismaissa (pyydetään Pirkko Sartonevalta ja Juha Arhinmäeltä)
- SWOT-analyysi vapaan sivistystyön tilasta (vahvuudet, heikkoudet) sekä kehittämistarpeista (mahdollisuudet, riskit) toimeksiannon kohtia 1 ja 2 koskevien katsausten ja näkemysten pohjaksi (Aaro Harju ja Björn Wallen laativat)
- Aikuisopiskelun tasa-arvoa koskeva analyysi vapaassa sivistystyössä ml. oppilaitosrakenne ja palvelukyky. Selvityksessä tarkastellaan tasa-arvoa lähinnä rakenteellisesta sekä alueellista ja muuta saavutettavuutta koskevien tavoitteiden näkökulmasta. Tasa-arvotarkastelu iän ja sukupuolen mukaan saadaan erikseen toisessa yhteydessä. (Juha Sihvonen laatii)

- Maahanmuuttajakoulutuksen tila ja kehittämistarpeet vapaan sivistystyön koulutuksessa. Selvitetään myös OPM:n ja TEM:n työnjako maahanmuuttajakoulutuksessa. (pyydetään Kai Koivumäeltä ja Sanna Penttiseltä); lisäselvityksiä mahdollisesti myös Paula Kuusipalolta, mikäli tarvitaan vapaan sivistystyön erityisasiantuntemusta.
- Katsaus ja ehdotus vapaan sivistystyön tilastotuotannon ja tiedonkeruun tilasta ja kehittämistoimenpiteistä aikaisemmat päätökset ja toimeenpanoaikataulut huomioonottaen (pyydetään Ville Heinoselta ja Timo Kumpulaiselta)
- VST-henkilöstön koulutusta ja VSOP-ohjelmaa koskeva selvitys (pyydetään Sirpa Pololta)
- Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman tulokset vapaan sivistystyön näkökulmasta (Aaro Harju kokoaa)
- Opintososiaaliset kysymykset vapaassa sivistystyössä (pyydetään Virpi Hiltuselta)
- Yliopistouudistuksen, korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen sekä ammattiopistostrategian sekä PARAS-hankkeen vaikutukset vapaan sivistystyön palveluiden kysyntään ja palvelurakenteeseen. (Marita Savola ja OPM:n virkamiehet laativat)
- Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus sekä aluehallintouudistus (Marita Savola ja OPM:n virkamiehet laativat)
- Avoimen yliopiston tehtävä, asema ja tarpeet (pyydetään Mika Nirviltä ja Jorma Rinta-Kannolta)
- Bildningsforumin BD-ohjelma ja Framsyn-hanke (yhteyshenkilönä toimii Ulrica Taylor)

Lisäksi hankitaan valmisteluryhmän käyttöön seuraavat selvitykset ja raportit:

- Taiteen perusopetusta koskeva selvitys (Pentti Yrjölä)
- Opetushallituksen tilaraportit (Risto Hakkarainen selvittää, onko raporteissa aineistoa valmisteluryhmän käyttöön)
- Yrkehögskolan Ruotsissa (Juha Arhinmäki)
- Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan ammatillista sivistystä koskevat kannanotot.
- Selvitys kuntien palvelurakennemuutokseen etenemisestä ja sen vaikutuksista (Marja-Riitta Pönkä ja Juha Sihvonen)
- Koulutuksen arviointineuvostolta tilattu vapaan sivistystyön opetushenkilökunnan asemaa, kelpoisuutta ja osaamista koskeva arvio; valmistuu vasta keväällä 2009.

4 Vapaan sivistystyön tila, osallistumistutkimus

Juha Sihvonen esitteli aikuiskoulutuksen osallistumistutkimuksen tulokset vapaan sivistystyön kannalta. Todettiin myös Timo Kumpulaisen laatima Aikuiskoulutuksen tilastokirjan VST-tilastojen yhteenveto. Käydyssä keskustelussa todettiin, että aikuiskoulutukseen osallistumisaste on mahdollisesti sivuuttanut lakipisteensä ja osallistumisen lasku saattaa olla mm. työelämän vaatimusten ja informaalin opiskelun lisääntymisen vuoksi olla pysyvä. Avattiin keskustelu vapaan sivistystyön

toimintakenttään vaikuttavista tekijöistä ja todettiin, että käytettävissä olevan tiedon perusteella toimintaan tarvitaan uusia avauksia.

5 Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään 25.4.2008 klo 12.30 yhdessä yhteistyöryhmän kanssa. Kokouksessa todetaan yhteistyöryhmän kokoonpanon ja tehtävän päivitys, informoidaan ja käydään keskustelu VST-kehittämisohjelman valmisteluryhmän toimeksiannosta ja työohjelmasta sekä valmistelutyön vaiheesta, lähinnä toimeksiannon kohtien 1 ja 2 kysymyksistä eli vapaan sivistystyön tilaa koskevasta katsauksesta ja vapaan sivistystyön tehtäviä, kysyntää ja kehittämistarpeita koskevista näkemyksistä.

Tämän jälkeen seuraavat kokoukset pidetään 16.5.2008 klo 12.30 alkaen ja 4.6.2008 klo 12.30 alkaen. Seuraava yhteiskokous VST-yhteistyöryhmän kanssa pidetään 18.6.2008 klo 10.30–14.30.

Kirsi Lähde
sihteeri